

25 oktober 2018

Tillgänglighet

Definition, mått och exempel

Christian Nilsson

Sampers användardagar 2018-10-24

*Hur många har skrivit
”tillgänglighet” i en rapport?*

Definition av tillgänglighet?

Regeringens proposition 2017/18:74

Förändrad trängselskatt i Stockholm för
förbättrad tillgänglighet och
transportinfrastruktur

Prop.
2017/18:74

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 21 december 2017

Stefan Löfven

Per Bolund
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ett antal förändringar av trängselskatten i Stockholms innerstad och på Essingeleden. Det införs ytterligare en tidsperiod på morgonen, klockan 6.00–6.29, för vilken skatt ska tas ut och skattebeloppen för vissa tidsperioder höjs. Det föreslås att trängselskatten differentieras på högsäsong och lågsäsong och att det införs höjda skattebelopp för högsäsong. Den sammanlagda skatten per kalenderdygn och bil kan högst uppgå till 135 kronor under högsäsong. Vidare föreslås att skatt ska tas ut för de fem första vardagarna utom lördag i juli samt för dagar före vissa helgdagar.

Syftet med förändringarna är att förbättra framkomligheten och miljön i Stockholm, men även att bidra till en utbyggnad av kollektivtrafiken i Stockholmsområdet som delfinansieras av medel motsvarande de ökade intäkterna från trängselskatten efter avdrag för system- och administrationskostnader.

Ändringarna i lagen (2004:629) om trängselskatt föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Regeringens proposition 2017/18:74

Prop.
2017/18:74

Förändrad trängselskatt i Stockholm för
förbättrad tillgänglighet och
transportinfrastruktur

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 21 december 2017

Stefan Löfven

Per Bolund
(Finansdepartementet)

Vad är tillgänglighet?

Vid analyser av transportsystem eller markanvändning

— Tillgängligheten ökar om man med...

...**lägre** resuppofring kan göra **samma** resa som förut.

...**samma** resuppofring som förut kan nå ett **större urval** av målpunkter.

Hur kan tillgängligheten förbättras?

- Resuppofring:
 - Så fort som möjligt - **tid**
 - Så billigt som möjligt - **kostnad**
 - Så bekvämt som möjligt - **preferenser**
- Alltså, tillgängligheten kan öka genom:
 - Snabbare resor
 - Billigare resor
 - Längre resor
 - Fler resor
 - ...

Varför bra tillgänglighet?

- Individ och företag
 - Mindre restid som "försvinner" (resan är inte målet)
 - Kostar mindre
 - Kan nå fler målpunkter
- Samhället
 - Bättre matchning på arbetsmarknaden
 - Bättre matchning mellan arbetssökande och arbetstillfällen
 - Rätt kompetens på rätt plats
- Ekonomisk utveckling

Hur kan tillgänglighet beskrivas?

- Logsummer
- Konsumentöverskott
- Nöbarhetskartor

[illegible]

Nåbarhet
"antal arbetsplatser inom 45 minuter med kollektivtrafik"

Källa: Tillväxt- och regionplaneförvaltningen, Stockholms läns landsting (2016). *Strukturanalyser för Stockholms län och östra Mellansverige år 2050, Konsekvenser av två strukturbilder år 2050, Underlag till samrådshandling*

Logsummer

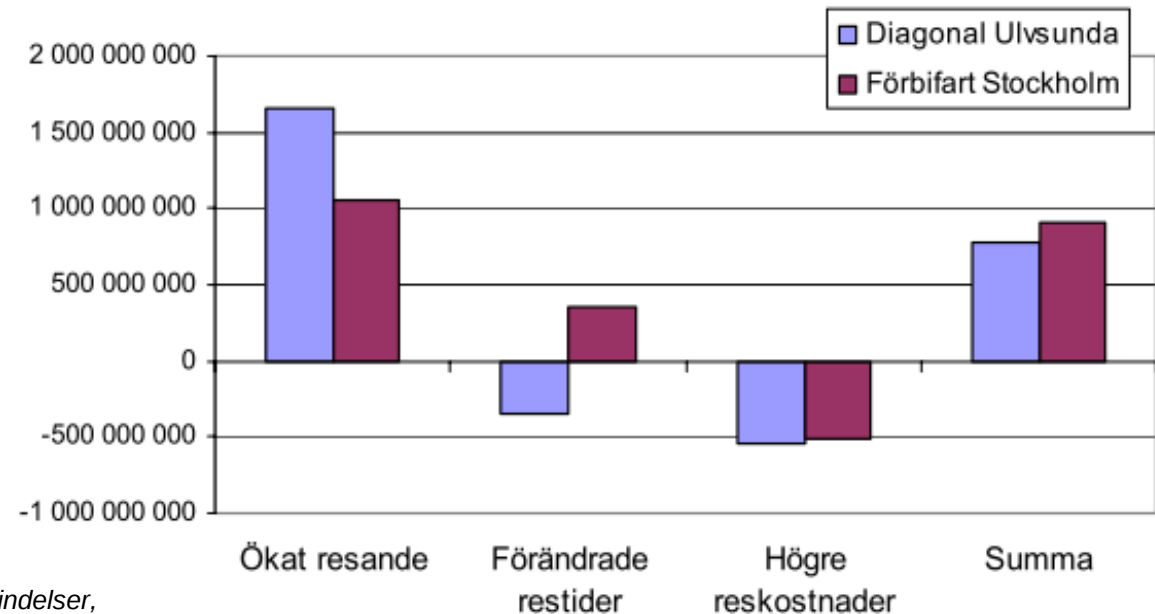
— Från efterfrågefunktionerna i t.ex. Sampers eller LuTrans

— Fördel

- Ansett vara det mest korrekta
- Kan (efter en del beräkningar och approximationer) delas upp i...
 - ... kostnad
 - ... restid
 - ... ökat resande

— Nackdel

- Svårt att förklara
- Ofta enhetslöst "2,37"

Nåbarhetskartor

— Fördel

- Lätta att förstå

"Hur många arbetsplatser kan nås inom 60 min) med kollektivtrafik"

— Nackdel

- Vad är rimlig restid?
- Kan inte kombinera ärenden
- Kan inte kombinera färdmedel
- Kan ge "felaktiga" illustrationer
 - Ingen skillnad på 5 eller 35 min restid
 - I vissa fall får 15 min restidsvinst inget utslag alls, i andra fall kan 1 min spela stor roll
- Om bara restid används kan slutsatserna bli helt felaktiga
 - Om generaliserad reskostnad används blir det mer svårtolkat
"20 km till jobbet", "30 min restid", "80 kr generaliserad reskostnad".

Effekt av Östlig förbindelse och förändrad trängselskatt

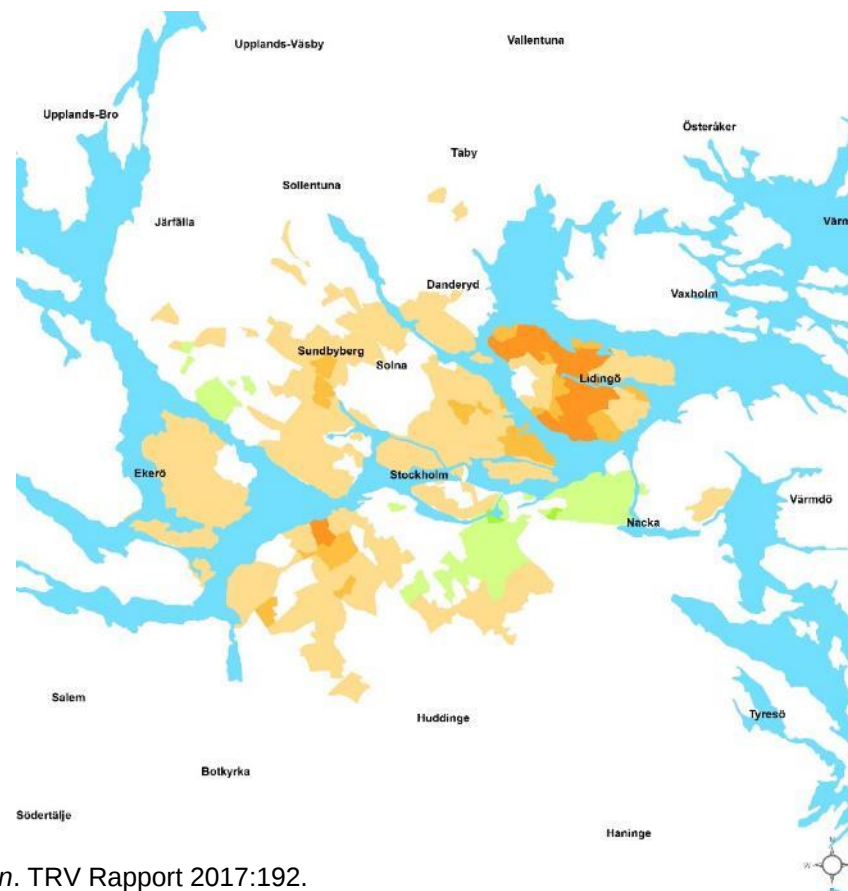
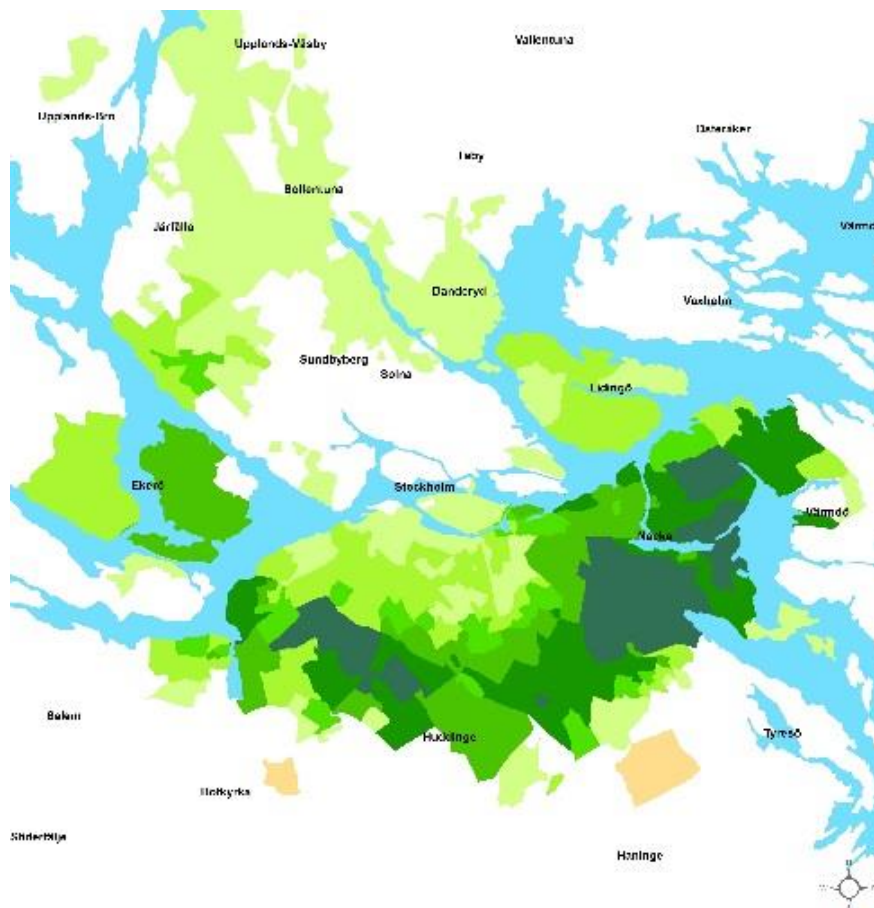
Restid med bil

(arbetsplatser inom 30 min, privatresenärer)

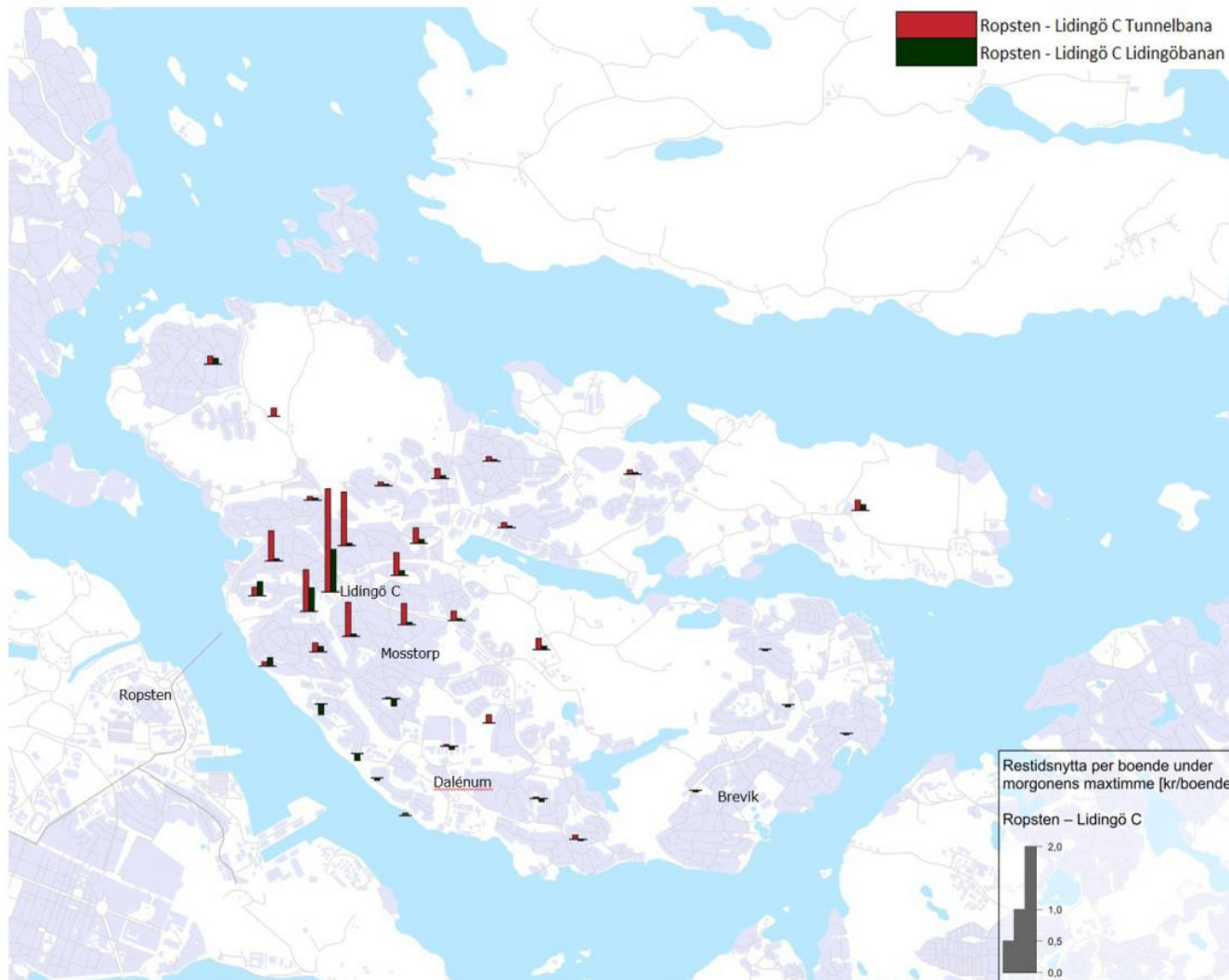
Generaliserad kostnad med bil

(arbetsplatser inom 100 kr, privatresenärer)

Förändring av antalet nåbara arbetsplatser för privatresenärer med bil

Förändring av konsumentöverskott

Källa: Trafikförvaltningen (2015), Utredning om storstadsåtgärder inför Sverigeförhandlingen. SL 2015-0497, 2015-10-01.

Förändring av konsumentöverskott

- Fördel
 - God approximation av förändrade logsummor
 - Går att förstå
 - Ger en bra bild av var nyttorna uppstår
- Nackdel
 - Inte helt enkelt att förstå
 - Oklart om nyttorna hamnar i resans start- eller målpunkt
 - Kan ge helt olika bilder om det redovisas totalt per område eller per resa

Slutsatser och förslag till vidare arbete

- Finns inget optimalt mått
 - korrekthet vs. enkelhet
- Går det att beskriva tillgänglighet med en macromodell i storstad?
- Hamnar tillgänglighetsförbättringar i start- eller målpunkt?
- Bryt ner tillgänglighet i restid, reskostnad respektive fler eller längre resor
- Fundera på beräkningsrutiner för tillgänglighet i Sampers 4

Regeringens proposition 2017/18:74

Förändrad trängselskatt i Stockholm för
förbättrad tillgänglighet och
transportinfrastruktur

Prop.
2017/18:74

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 21 december 2017

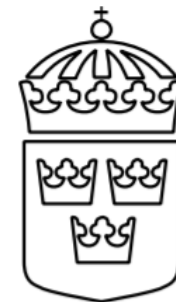
Stefan Löfven

Per Bolund
(Finansdepartementet)

— Är propositionens titel rätt formulerad?

- NEJ! Trängselskatt minskar tillgängligheten (med några få undantag).
- JA! Pengarna som "samlas in" kommer att gå till nya infrastrukturobjekt vilket gör att den totala tillgängligheten ökar! (men "bevis" för detta saknas).
- JA! Trängselskatten gör att det kommer att leda till tätare bebyggelse (men "bevis" för detta saknas).

Regeringens proposition 2017/18:74

Prop.
2017/18:74

Förändrad trängselskatt i Stockholm för
förbättrad **framkomlighet** och
transportinfrastruktur

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 21 december 2017

Stefan Löfven

Per Bolund
(Finansdepartementet)

Tack!

Christian Nilsson
christian.nilsson@wsp.com

wsp.com

WSP